

- till utlåtande på förslag af lagutskottet angående förändring af bestämmelser i lag om kommunalbeskattningen i fråga om den kommunala beskattningen i stad.

N:o 43.

Ank. till Riksd. kansli den 23 mars 1896, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående ändrade bestämmelser i fråga om den kommunala beskattningen i stad.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottets behandling hänvisad motion, n:o 97, hemställer herr *G. F. Östberg*:

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida icke kommunalförfattningarnes bestämmelser rörande den kommunala beskattningen må kunna ändras på sådant sätt, att stadskommuner berättigas att till bestridande af sina utgifter upptaga en särskild skatt, utgående efter hyresvärdet af de lägenheter, som af de skattskyldige begagnas, samt derefter för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Till stöd för motionen anföres:

Det vore onekligen en svaghet i afseende på vår kommunala beskattning, att den så godt som uteslutande grundades på bevillningen till staten. Det vore utan tvifvel bättre, om bidragen till kommunens utgifter kunde liksom skatterna till staten upptagas under flere olika skattetitlar, emedan den orättvisa, som kunde uppstå genom tillämpning af den ena skatteformen, i sådant fall skulle kunna utjemnas genom tillämpning af andra. En förändring i sådan rigtning vore i synnerhet därför önskvärd, att inkomsttaxeringen omöjligen kunde blifva fullt riktig och att de dervid uppkommande misstagen flerdubblades genom kommunalutskyldernas debitering. Och det kunde dessutom alldeles icke tagas för gifvet, att den norm, enligt hvilken bevillningen till staten fördelades, äfven vore den rättvisaste, då det gälde fördelningen af skatterna till kommunen.

I andra länder hade man medgifvit kommunerna rätt att utkräfvat skatter, som ej grundade sig på skatter till staten, såsom hyresskatt, accis, skatt å utskänkning, inkomst- och näringskatter på grund af särskild taxering m. m., hvarjemte i vissa länder vore stadgad, att hvad som icke på annat sätt uttoges, skulle utdebiteras efter samma grund som inkomstskatten till staten. Hos oss deremot skulle, med undantag af utskänkingsavgifter och hundskatt samt några obetydliga personliga avgifter, all kommunalskatt utdebiteras på grund af den allmänna bevillningen. Äfven om antagligen den största delen af kommunalskatterna fortfarande måste utgå på samma sätt som hittills, syntes det dock vara önskvärdt, att småningom en och annan ny kommunal skatteform blefve införd. Då man dervid borde tillvägagå med all varsamhet, syntes det vara riktigast att låta det bero på vederbörande kommuner sjelfva att afgöra, huruvida de ville begagna sig af de nya skatteformerna eller icke.

Hvad som då i första rummet syntes böra ifrågakomma, vore att medgifva stadskommunerna rätt att uttaxera en särskild skatt, utgående i förhållande till hyran för af den skattskyldige begagnade lägenheter. Bostadens beskaffenhet utgjorde, då afseende fästes vid familjens storlek, en ganska god norm för bedömning af personens skatteförmåga, och hyresvärdet af de för handel eller industri använda lokalerna torde i allmänhet stå i någorlunda väl afvägdt förhållande till rörelsens omfattning. Det vore tydligt, att en hyresskatt för affärs- eller fabrikslokaler icke komme att blifva beroende af den erhållna nettovinsten, och att hyresskatten komme att erläggas, äfven om affären ej lemnat någon vinst, men detta vore enligt motionärens åsigt rättvist. Det kunde nu inträffa, att en fabrik, som sysselsatte hundratals arbetare, men drefve sin verksamhet uteslutande med lånade penningar eller under ogynnsamma förhållanden och därför ej lemnade någon vinst, icke skattade ett öre till kommunen. Det vore dock billigt, att en sådan affär, hvilken lika väl som andra vore i åtnjutande af alla de fördelar, som stode kommunens invånare till buds, borde åtminstone i någon mån bidra till allmänna inrättningars underhåll. Dylika bidrag, afseende t. ex. gatuunderhåll, gatubelysning, polisbevakning, kunde skäligen anses såsom omkostnader för affären, lika väl som de avgifter, man måste erlägga till kommunen för det vatten och den gas, som af kommunen tillhandahålles.

Genom en hyresskatt å bostadslägenheter skulle man särskildt vinna, att personer, som hyrde bostad och längre tid vistades inom kommunen, men vore mantalsskrifna å annan ort, finge erlägga någon skatt

inom den kommun, der de vistades. Det vore utan tvifvel tillbörligt, att personer från andra orter, som bodde i hufvudstaden hela vintern, finge lemna något bidrag till sådana stadens utgifter, hvaraf de åtnjöte lika stora fördelar som stadens egna invånare.

Motionären hade tänkt sig, att grunderna för en hyresskatt skulle kunna uppställas ungefär på följande sätt:

Stadskommuner berättigades att uttaxera en särskild hyresskatt, utgående för såväl bostadslägenheter som till fabriker, verkstäder, handel eller affärsverksamhet af hvilket slag som helst begagnade lägenheter, efter det erlagda hyresbeloppet eller, der lägenhet begagnades af fastighetens egare, efter belopp, som på grund af jemförelse med liknande lägenheter ansåges motsvara hyresvärdet.

För personer med stor familj beräknades hyran efter nedsatt belopp. Likaså borde befrielse ega rum för skolor, välgörenhetsinrättningar o. s. v.

Hyresskatten finge bestämmas till högst fem procent af hyresbeloppet, och skulle den bestämda procentsatsen minskas

för hyresbelopp af minst 300 kronor men under 400 kronor med $\frac{1}{3}$,

för hyresbelopp af minst 200 kronor men under 300 kronor med $\frac{1}{3}$,

för hyresbelopp under 200 kronor med $\frac{1}{3}$.

Personer, som ej vore taxerade till allmän bevillning till staten, befriades från hyresskatt.

Det kunde dessutom ifrågasättas, huruvida icke en högre procentsats af hyran skulle kunna bestämmas för personer, som ej vore mantals-skrifna inom kommunen och som därför icke på annat sätt skattade till densamma.

Det vore svårt att bedöma, hvad en dylik skatt skulle kunna inbringa, men motionären förestälde sig, att en hyresskatt, uppgående till fem procent af hyran, skulle komma att motsvara ungefär en krona för hvarje bevillningskrona, hvarigenom alltså den öfriga kommunal-skatten skulle kunna minskas med samma belopp.

Det vore motionärens öfvertygelse, att införande af hyresskatt skulle bidraga till en mera rättvis fördelning af de kommunala skattebördorna, och motionären ville därför underställa frågan Riksdagens bedömande. Då den emellertid kräfde en noggrannare utredning än som af motionären kunde lemnas eller af Riksdagen medhinnas, ansåge sig motionären icke böra framställa något bestämdt förslag.

Det lär icke kunna bestridas, att den nu gällande formen för kommunal beskattning, hufvudsakligen grundad å bevillningen till staten, i sina konsekvenser kan leda till verkliga missförhållanden, när genom en dylik anordning en person kan nödgas att till de kommunala utgifterna lemna bidrag till långt högre belopp än hans ekonomiska ställning och hans begagnande af de anstalter, hvartill de kommunala utgifterna användas, i jemförelse med andra kommunens medlemmar skäligen kan anses betinga. Ett införande af andra former för kommunalbeskattning än den nu hufvudsakligen gällande kan följaktligen betecknas såsom önskvärdt och jemväl förmånligt ur den synpunkten, att inkomstskatten till staten i sådant fall kunde ordnas under andra former och på ett ändamålsenligare sätt än nu är förhållandet.

Härutinnan är alltså utskottet af samma mening som motionären, men i motsats mot denne anser utskottet att, om en förändring uti ifrågasvarande hänseende skall ega rum, detta icke bör ske sålunda, att man till en början endast medgifver införande af *ett* slags ny skatteform och dertill endast för de kommuner, som deraf vilja sig begagna. Häraf torde nemligen kunna uppkomma större ojämnheter och orättvisor än af det nuvarande förhållandet. Genom införande af en hyresskatt skulle sålunda visserligen en nedsättning i den öfriga skatten komma alla kommunens medlemmar till godo, men detta på bekostnad uteslutande af dem, som erlade hyresskatten, under det att många andra medlemmar af kommunen kanske mer än dem, som finge erlägga nämnda skatt, snarare bort vidkännas en ökning än erhålla en minskning i sin beskattning. Sådant kan ej undvikas annorlunda än genom samtidigt införande af *flere* olika skatteformer, som sinsemellan komplettera hvarandra och utjemna olikheterna i beskattningsförhållandena.

Ej heller synes det utskottet lämpligt, att nya skatteformer införas endast i några kommuner. Äfven derigenom kunna missförhållanden uppstå. Sålunda skulle en person, som erlade full kommunal-skatt för hela sin inkomst i den kommun, der han vore mantalskrifven och der hyresskatt ej vore införd, men för någon tid hyrde våning i en annan kommun, kunna få bidraga till sistberörda kommuns utgifter, utan att detta medförde någon lindring i hans egen kommunal-skatt, under det att sådan lindring tillgodokomme alla medlemmarne i den kommun, der hyresskatten utginge.

Jemväl mot den föreslagna hyresskatten i och för sig såsom beskattningsform torde beaktansvärda anmärkningar kunna framställas.

Äfven om det i många fall är förhållandet, att bostadens beskaffenhet och dermed dess dyrhet motsvarar den der boendes välstånd

och skatteförmåga, förefinnas från denna regel, enligt hvad erfarenheten bestyrker, många undantag dels så, att personer med god ekonomisk ställning nöja sig med helt anspråkslösa bostäder, dels derutinnan, att personer med helt ringa inkomster offra större delen af dessa för att skaffa sig en hygieniskt sund och i öfrigt lämplig bostad. Det vore sålunda, enligt utskottets tanke, betänkligt att genom bestämmelser, sådana som motionären synes åsyfta, öka svårigheterna för personer i sistnämnda ställning att tillfredsställa sina behof af god bostadslägenhet, en fördel som kanske äfven under nuvarande förhållanden kan vinnas endast genom stora försakelser i andra afseenden.

Icke heller kan en affärslägenhets storlek och dyrhet utgöra någon säker norm för bedömande af den affärsidkandes skatteförmåga, ty liksom vissa äfven stora affärer för sitt fördelaktiga bedrifvande kräva endast små och billiga lokaler, kunna andra affärer åter, äfven om de afse en relativt ringa vinst, vara i behof af rymliga och välbelägna, men dermed ock dyrbara lokaler.

Utskottet vill slutligen fästa uppmärksamheten derå, att, derest en hyresskatt skulle införas, detta ej borde inskränkas endast till städerna, då förhållandena mångenstädes å landsbygden, särskildt i köpingar och i trakter, som äro tätt och väl bebyggda, härutinnan väl skulle kunna likställas med förhållandena i städerna.

Med stöd af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att herr Östbergs ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 23 mars 1896.

På lagutskottets vägnar:

Carl B. Hasselrot.
